

איים של שלוה בתוך הסערה: מיפוי

עמדות של סטודנטים מקבוצות

מיעוטים במכללות להכשרת מורים

צוות המחקר מגוון בהוראה בחסות רשות
המחקר של מופת: אסתר קלינסקי, וואפא
זיידאן, חאולה זועבי, חיה קפלן, זוהירה נאגאר,
יאסר עווד, ניר רסיסי, ענת קינן.

שיטת המחקר

- המחקר הוא חלק ממחקר בינלאומי יחד עם פרופ' וולטר אלן מארה"ב ופרופ' ניקול קימלמן מגרמניה.
- מבוסס על שאלונים סגורים ל-139 סטודנטים מ-8 מכללות 6 מעורבות ו-2 ערביות.
- וראיונות חצי מובנים ל-62 סטודנטים מ-7 מכללות.
- המיעוטים שנבחרו הם: יוצאי אתיופיה, עדות המזרח מעיירות פיתוח ופריפריה, יוצאי בריה"מ לשעבר, ערבים צפוניים, בדואים דרומיים.

הממצאים שיוצגו כאן

1. משאבים אישיים וחברתיים של הסטודנטים

2. מה מאפיין את חויית הלמידה במכללה

3. תפישות של רוב ומיעוט אצל הסטודנטים

1. משאבים אישיים:

א. תמיכת המשפחה בלימודים

- ייש לי הורים מדהימים. ארבעה אחים תומכים ואוהבים ובכל דבר קטן הם פה. יש גם ארבעה אחיינים... ההורים שלי משלמים את הלימודים ותומכים מעבר. זה מתחלק בין ההורים והחבר שעוזרים לי בהוצאות שוטפות ובכל דבר שאני צריכה. אני בהתמחות מקרא ואבי דתי מאוד בכל עזרה שאני צריכה יושב ומסביר לי. אמי גנת אם אני צריכה עזרה היא עוזרת וגם אמא של החבר היא מנהלת בית ספר יסודי. יש הרבה תמיכה מכל הכיוונים בעניין הלימודים". סטודנטית מעיירת פיתוח יוצאת עדות המזרח מכללה מעורבת.
- : "ההורים שלי גרושים, אני גדלתי בפנימייה אפשר להגיד שגם אצל אימא שלי ולא, לא לא היה להורים מה להגיד בעניין (הלימודים). אמא אמרה "הכול בסדר, יהיה בסדר אל תדאגי. אבא שלי לא יודע עדיין שאני לומדת" סטודנטית יוצאת אתיופיה מכללה מעורבת.

1. משאבים אישיים

□ ב. קשרים חברתיים במכללה

□ יהדבר הכי יפה במכללה זה החברות למרות שיש עדות שונות, כל כך נוח עם הסטודנטים וגם עם המרצים. לא משנה כיצד נראה הקמפוס כי יש חברים טובים וזה הרבה יותר חשוב". סטודנטית ערבית במכללה ערבית

□ "אני מרגישה שייכת מבחינה חברתית. אני מרגישה שהחברות תומכות בי. היו כמה פעמים שרציתי לפרוש בגלל הלחץ ובזכות החברות נשארתי. הם אמרו לי שאת כבר באמצע הדרך. היו לי כמה משברים שהם הקימו אותי" סטודנטית יהודיה יוצאת עדות המזרח מהפריפריה מכללה מעורבת

1 . משאבים אישיים

ג הצלחה בלימודים

” למדתי להשקיע בכל דבר ולהוכיח את עצמי בכל הקורסים”

סטודנט יוצא בריה”מ לשעבר מכללה מעורבת

על הקשר שבין מוצא ולימודים :

”יש קשר מאוד הדוק ביניהם כי בתור קבוצת מיעוט אתה לא נחשף לאותם דברים

שהרוב נחשפים להם מגיל קטן, אם זה ההורים שהם משכילים, החברה שאתה

נמצא בה וחי בה אז...ברור שיש להם (לרוב) ”פור” עלינו ואנחנו צריכים לעבוד

הרבה יותר קשה בשביל להגיע להישגים לימודיים יותר גבוהים”.

סטודנטית יוצאת אתיופיה מכללה מעורבת

1. משאבים אישיים

ד. מסוגלות עצמית

□ "מסוגלות כפי שאת רואה יש אצלי ובגדול. יש לי הישגים גבוהים, אני מסתדרת עם כולם ואף מנהיגה אותם, הפכתי להיות ראש החבורה ויש לי יכולות להתמודד". סטודנטית ערביה במכללה ערבית.

2. חויית הלמידה במכללה

□ א. תחושת שייכות:

- "זה מרגיש כמו בית שני. אם זה החברות, אם זה הזמן שאני מבלה פה יותר מבבית".
- סטודנטית יוצאת עדות המזרח מישובי פריפריה מכללה מעורבת.
- "אני מרגישה מאושרת במכללה";
- סטודנטית ערבית ממכללה ערבית

2 . חויית הלמידה במכללה

ב. שינויים בעקבות המעבר

” הרבה מאוד ידע שצברתי, יותר ביטחון, ראייה יותר ביקורתית (קורסים על המצב בארץ וכו’), יחד עם יותר הבנה כללית להתנהגות של אנשים, שנראית לי לא לעניין. זה כבר לא שחור-לבן. הייתי סובלנית גם לפני, אבל עכשיו אני יותר מבינה אחרים, מאיפה זה בא. יש לי יותר כלים להוראה (מתקנת וכו’), וגם לגבי עצמי. ”סטודנטית יוצאת בריה”ב לשעבר מכללה מעורבת

”אני חושבת שנכנסתי למכללה הייתי ילדה, ואני עכשיו בת עשרים וגם התפתחות מצד חברתי, כי אני הייתי לומדת רק עם ערבים עכשיו יצאתי מהקופסא הזו, מהחיים אהה כאילו עכשיו אני לומדת עם חברה שונה, אהה הבנתי עוד דברים חדשים” סטודנטית בדואית מכללה מעורבת

2 . חויית הלמידה במכללה

ג. מפגשים עם תרבות אחרת □

□ "מה שקרה עם המגזר(הבדווי). אנחנו כל היום ביחד ונניח שרצו לפנות אותם מהישובים. לי לא היה כל עניין בחוק פרוור, אבל כשאת רואה את הדאגות ואת הצד האנושי פתאום את מפתחת רגישות, לוקחת עמדה ורוצה לשקול מחדש. לפני המכללה לא היה לי מושג. פתאום אני אומרת איפה כל זה היה. הן מתלוננות על תחבורה ציבורית, שלא מגיעה לכפרים שלהן. ההיכרות הזו מפתחת בי את הצד האנושי ואני לא ראיתי את כל התמונה, רק חשבתי שאני רואה. זה מבלבל אותך, זה הופך אותך לחכמה יותר ולמודעת יותר. אם מישהו מסתכל רק לכיוון אחד, או מישהו שרואה את כל התמונה." סטודנטית יוצאת עדות המזרח מעיירת פיתוח מכללה מעורבת

□ "בקורס רב תרבותית היה מאוד מאוד יפה, וגם הקורס הזה נתן לנו אפשרות לבנות קשר עם הבנות שהן מתרבות אחרת, שתמיד היה מחסום "אתם יהודים ואנחנו ערבים, אתם לבד ואנחנו לבד", הקורס הזה שבר את המחסום הזה. הם ביקרו, בנות מתרבות אחרת באו לבקר אותי בבית, היה יפה מאוד, תמיד אנחנו בקשר. בוואטס אפ, בפלאפון, הודעות... הקורסים האלה מראים איך הצד השני באמת הוא. שובר את הדעות הקדומות, סטראוטיפים וכאלו". סטודנטית בדואית ממכללה מעורבת

2 . חויית הלמידה במכללה

ד. חויות של גזענות

בכל המחקר : שאלונים וריאיונות הופיעו שני מקרים בלבד

"היה אירוע שנה, של עמותת ... שהם רוצים לעזור למגזר, כאילו לתת להם מלגות. הם ביקשו מאיתנו מהאגודה שיבואו לכאן, ויתנו לבנות ... פלייר כזה, על יום הולדתו של הנביא מוחמד. אז המכללה לא הסכימה. .. זה פגע בי ובכל הבנות אישית... זה קצת הופך לגזענות, אפליה". סטודנטית בדואית מכללה מעורבת

"אז פה הייתה, פה הרגשתי את המיעוט ממש כן מתי שאת תהיי מיעוט כולם יסתכלו עליך בעין שונה.. התאכזבתי, היה לי אכזבה. כי הייתה לי תפיסה לפני כן ששמתי את עצמי, אני לא, אף פעם לא ראיתי, אם היו עושים משהו לא הייתי לא הייתי מייחסת את זה בתור גזענות. תלוי איך את מסתכלת... אז ממש התאכזבתי. באותו זמן אמרתי אני חייבת לדבר, לומר להם "למה? למה חשבתם ככה?"... הם באו, חיבקו אותי, אמרתי "כרגע אני לא רוצה את החיבוק שלכם. שינה לי את הראייה, כן יש גזענות.... לפני כן לא". סטודנטית מיוצאי אתיופיה מכללה מעורבת

3. תפישות של רוב ומיעוט

א. הגדרות של רוב ומיעוט

- "מספר אנשים. יש יותר ברוב מאשר במיעוט, רק מספר אנשים". סטודנטית יוצאת עדות המזרח מן הפריפריה מכללה מעורבת.
- "מיעוט זה כמו האתיופים, הערבים, הדרוזים. הרוב הם הישראלים". סטודנטית יוצאת עדות המזרח מן הפריפריה מכללה מעורבת.
- "המיעוט זה לא רק מבחינה מספרית אלא מבחינת ההשפעה על המדינה ועל קבלת ההחלטות. היהודים במדינה הם רוב והם בעלי ההשפעה הגדולה בכל תחומי החיים". סטודנטית ערבית ממכללה ערבית.
- "המיעוט נשלט באופן מתמיד והוא לא מקבל את מלוא זכויותיו. המיעוט סובל לאורך חייו מהעדר זכויות והעדר הזדמנויות בכל תחומי החיים". סטודנט ערבי ממכללה ערבית.

3. תפישות של רוב ומיעוט

□ ב. השתייכות לרוב או מיעוט

- "אני שייכת לערבים, לא לדת. במכללה ובאזור צפון ונצרת אני מרגישה רוב, יש לי ביטחון. במקומות ציבוריים אני מרגישה מיעוט ואז ההרגשה הנפשית שלי לא טובה, אני מתעייפת ומפחדת. אני מרגישה שזה לא שלי, ככל שאני מתרחקת מהעיר שלי אני מתעייפת". סטודנטית ערבית במכללה ערבית
- "אני לא שייכת לשום מיעוט. מבחינת מוצא, אני שייכת ל"רוסים", חד משמעית. .. מאז (שם המכללה) אני מתחברת גם לצד הישראלי שבי". סטודנטית יוצאת בריה"מ לשעבר במכללה מעורבת
- " ברמה כללית אני מסורתית ואנחנו רוב בחברה הישראלית. ברמה אישית אני מסורתית מדימונה. עדות המזרח. צעירה". סטודנטית יוצאת עדות המזרח במכללה מעורבת

איים של שלוה בתוך הים:

- בתוך המכללות התחושה טובה גם באופן אישי וגם עם המכללה החברה והלימודים בה.
- מחוץ למכללה התפישה של רוב ומיעוט היא קונוטטיבית. מיעוט הוא דבר שלילי וכולם משתדלים לקשור עצמם לפחות לקבוצת רוב אחת. אצל היהודים יש נטיה להתעלם מנושא המיעוטים.